

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Autoriteit Consument & Markt
T.a.v. mevrouw [REDACTED]
Muzenstraat 41
2511 WB DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Energiemarkt

BezoekadresBezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag**Postadres**Postbus 20401
2500 EK Den Haag**Overheidsidentificatienr**

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door

[REDACTED]

T [REDACTED]

Ons kenmerk

DGKE-DE / 101772033

Uw kenmerk

ACM/UIT/658361

Bijlage(n)

1

Datum - 07 NOV. 2025 -

Betreft Aanvullend advies over opname van een categorie voor partijen met
een nationaal veiligheidsbelang

Geachte mevrouw [REDACTED]

Op 26 september jl. heeft u mij om aanvullend advies gevraagd ten behoeve van het prioriteringskader voor transportverzoeken, over de afbakening van sectoren en functies die van belang zijn voor de nationale veiligheid van Nederland. Deze adviesvraag volgt op mijn eerdere advies over een dergelijke afbakening waarin ik adviseerde om partijen die een nationaal veiligheidsbelang vertegenwoordigen te koppelen aan partijen die actief zijn op het gebied van zeer sensitieve technologieën zoals bedoeld in het Besluit toepassingsbereik sensitieve technologie¹.

U beschrijft dat de reden voor uw nieuwe adviesvraag is dat de minister van Economische Zaken en de minister van Justitie en Veiligheid op 19 december 2024 een consultatie zijn gestart over een wijziging en uitbreiding van het besluit toepassingsbereik sensitieve technologie² [hierna: voorgenomen wijzigingsbesluit]. Zoals ook genoemd in het voorgenomen wijzigingsbesluit is het de verwachting dat bij inwerkingtreding van het voorgenomen wijzigingsbesluit er tussen de 1015 en 1730 extra bedrijven worden aangewezen als actief op het gebied van zeer sensitieve technologieën. U geeft aan dat deze toename niet past binnen een scherp afgebakend kader.

Zoals benoemd in mijn eerdere advies van 16 mei jl. onderschrijf ik het belang van een scherp afgebakend prioriteringskader. In deze brief en in aangehechte bijlage adviseer ik u dan ook graag over hoe het aantal partijen dat aanspraak kan maken op prioriteit beperkt blijft.

Advies:

U wordt geadviseerd de verwijzing in het ontwerpbesluit voor het prioriteringskader naar het besluit toepassingsbereik sensitieve technologie zo in te richten dat er sprake is van een statische verwijzing naar het Besluit toepassingsbereik sensitieve technologie zoals gepubliceerd op 31 mei 2023, Stb.

¹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0048201/2023-06-01>

² https://www.internetconsultatie.nl/uitbreiding_wet_vifo/b1

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**
Directie Energiemarkt

Ons kenmerk
DGKE-DE / 101772033

2023, 172 [Hierna: huidige besluit]. Dit voorkomt dat de additionele aangewezen sensitieve technologieën (AST's) onderdeel worden van afbakening in het prioriteringskader en de genoemde 1015 en 1730 bedrijven voorrang kunnen aanvragen.

De rechtvaardiging voor de statische verwijzing zit hem in het feit dat er een verschil zit tussen de huidige AST's (1 t/m 4) en hun relatie tot de nationale veiligheid en de technologieën die worden aangewezen met het voorgenomen wijzigingsbesluit (5 t/m 10).

De technologieën onder het huidige besluit hebben namelijk een rechtstreekse relatie tot nationale veiligheidsbelangen van o.a. defensie, veiligheidsdiensten en politie. De technologieën die met het voorgenomen wijzigingsbesluit worden aangewezen hebben wel een nationaal veiligheidsbelang, maar de relatie met defensie en de veiligheidsdiensten is minder direct. Zij worden als zeer sensitief aangewezen vanwege hun belang in relatie tot het krijgen en houden van toegang tot specifieke kritieke technologieën voor economische waardecreatie en het oplossen van maatschappelijke uitdagingen en het voorkomen van strategische afhankelijkheden. Deze technologieën hebben over het algemeen een dual-use karakter en dragen bij aan een goed draaiende en weerbare economie.

Bovenstaand verschil zal nadrukkelijker worden opgenomen in het definitieve besluit tot wijziging en uitbreiding van het Besluit toepassingsbereik sensitieve technologieën.

Aangehecht bij deze brief ga ik in meer detail in op bovenstaande onderbouwing. Dit doe ik door de bijlage die ik u heb meegestuurd bij mijn advies van 26 mei aan te vullen en uit te breiden. Hiermee heeft u een compleet advies ten aanzien van het opnemen van een afbakening voor een categorie voor bedrijven met een direct belang voor de nationale veiligheid.

Mocht u naar aanleiding van deze brief en meegezonden bijlage nog vragen hebben of in gesprek willen dan ben ik hier uiteraard graag toe bereid.

De Minister van Klimaat en Groene Groei,

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

bijlage

Advies ter afbakening van een categorie voor Nationale
Veiligheid

Bijlage bij adviesbrief aan de ACM van 16 mei
aangaande het prioriteringskader

Aangevuld naar aanleiding van de adviesvraag van de
ACM van 26 september.

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**
Directie Energiemarkt

Behandeld door

[REDACTED]

T [REDACTED]

F 0 [REDACTED]

Datum

21 oktober 2025

Bijlage nummer	1
Horend bij kenmerk	DGKE-DE / 98829118
Datum	21 oktober 2025
Contactpersoon	[REDACTED]

Argumentatielijnen en afbakening voor prioritaire nettoegang voor bedrijven met zeer sensitieve technologie

Inleiding

De verantwoordelijkheid voor de bescherming van de nationale veiligheid en territoriale integriteit van Nederland ligt bij de overheid. Daarbij kan worden gedacht aan de krijgsmacht, de nationale politie, de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Hoewel de verschillende onderdelen van de overheid deze verantwoordelijkheid dragen, blijkt dat om deze verantwoordelijkheid waar te maken er een grote mate van afhankelijkheid van bepaalde ondernemingen bestaat. Deze afhankelijkheid is van verschillende ondernemingen die vitale processen beheren of exploiteren of van ondernemingen die bepaalde producten en technologie exploiteren. Zonder een ongestoorde exploitatie door deze ondernemingen van deze productiecapaciteit en technologie met inbegrip van doorontwikkeling van productiefaciliteiten en technologie, wordt de nationale veiligheid aangetast. Voor welke ondernemingen dit risico aanwezig is, kan op grond van reeds geldende wetgeving worden vastgesteld.

Op basis van de Wet vifo en het besluit tot het nader bepalen van het toepassingsbereik van de Wet vifo ('Besluit toepassingsbereik sensitieve technologie') kan een afbakening gemaakt worden van entiteiten die zeer sensitieve technologie produceren en vanwege hun belang voor de nationale veiligheid prioriteit zouden moeten krijgen op de wachtrij bij netbeheerders. In deze notitie wordt kort uiteengezet welke onderbouwing de ACM kan gebruiken

voor het creëren van een afgebakende categorie t.b.v. nationale veiligheid binnen het prioriteringskader voor transportverzoeken.

De Wet Veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames (vifo)¹

De Wet vifo heeft ten doel risico's voor de nationale veiligheid te beheersen als gevolg van verwervingsactiviteiten, zoals investeringen in en fusies met ondernemingen die doel van een verwerving zijn. Verwervingsactiviteiten zijn belangrijke economische middelen die buitenlandse staten inzetten om hun geopolitieke doelen te behalen. Dit kan gepaard gaan met risico's voor de Nederlandse nationale veiligheid, in het bijzonder de aantasting van de continuïteit van vitale processen, de aantasting van de integriteit en exclusiviteit van kennis en informatie, en het ontstaan van strategische afhankelijkheden. De Wet vifo voorziet in een ex ante toetsing op de toelaatbaarheid (onder voorwaarden) van voorgenomen verwervingsactiviteiten in vitale aanbieders, beheerders van bedrijfscampussen of ondernemingen actief op het gebied van sensitieve technologie. De Wet vifo en het Besluit toepassingsbereik sensitieve technologie regelt nader wat tot sensitieve technologie in het kader van de Wet vifo wordt gerekend. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Besluit toepassingsbereik sensitieve technologie²

De Wet vifo maakt onderscheid tussen sensitieve en zeer sensitieve technologie. Voor doelondernemingen die zich gelet op de aard van hun activiteiten bezighouden met zeer sensitieve technologie worden de risico's voor de nationale veiligheid aanzienlijk groter geacht dan voor "gewone" sensitieve technologie. Het wordt gelet op die aanzienlijk grotere risico's alleen voor verwervingsactiviteiten in doelondernemingen die actief op een gebied van zeer sensitieve technologie zijn,

¹ https://wetten.overheid.nl/BWBR0046747/2023-06-01/#Hoofdstuk2_Paragraaf2.1_Artikel4

² <https://wetten.overheid.nl/BWBR0048201/2023-06-01>

passend en noodzakelijk geacht een meldplicht al te laten gelden bij het bereiken of vergroten van significante invloed, zoals gedefinieerd in de Wet vifo. Het Besluit toepassingsbereik sensitieve technologie onder de wet vifo beschrijft welke technologieën zijn aangemerkt als "sensitief" en als "zeer sensitief". Artikel 4 tweede lid beschrijft welke technologieën zeer sensitief zijn. Hierin wordt verwezen naar bijlage 3 waarin verschillende verwijzingscodes staan die corresponderen met cijfer- en lettercombinaties die corresponderen met combinaties in bijlage 1 van de verordening producten voor tweeërlei gebruik. In die bijlage staat een productomschrijving die hoort bij de combinaties uit bijlage 3 van het besluit.

Bijvoorbeeld de combinatie 0B001. Deze verwijst naar de technologie die valt binnen de productomschrijving:

Fabrieken voor de scheiding van isotopen van "natuurlijk uranium", "verarmd uranium", of "speciale splijtstoffen" en speciaal daarvoor ontworpen of vervaardigde uitrusting en onderdelen.

Het eerste cijfer verwijst naar een categorie waarbinnen de productomschrijving valt. Zo staat een '0' voor nucleaire goederen. Bedrijven die goederen exporteren die op deze lijst staan hebben daar een exportvergunning voor nodig van de overheid.

Zie onderaan dit document alle categorieën die vallen onder de noemer zeer sensitieve technologie.

In het besluit worden enkele tientallen productomschrijvingen aangewezen als "zeer sensitieve" technologieën. Deze selectie is gedaan op basis van criteria zoals genoemd in artikel 8 derde lid van de Wet vifo. Technologieën kunnen worden aangewezen als zeer sensitief indien:

1. Deze van essentieel belang kunnen zijn voor het functioneren van defensie, opsporings-, inlichtingen- en veiligheidsdiensten bij de uitoefening van hun taken (Defensie/diensten)
2. Deze beschikbaarheid en aanwezigheid binnen Nederland of haar bondgenoten essentieel is om onaanvaardbare risico's voor de verkrijgbaarheid van bepaalde essentiële producten te voorzieningen te voorkomen (Strategische autonomie)
3. Deze worden gekenmerkt door een breed toepassingsbereik binnen verschillende vitale processen of processen die raken aan de nationale veiligheid.

Aanvullend op de lijst uit de verordening 'producten voor tweeërlei gebruik' zijn 4 technologieën aangewezen als sensitief en vervolgens als zeer sensitief. Dit zijn de technologieën die in bijlage 2 van het besluit staan aangewezen met de letters AST (aangewezen sensitieve technologie) en vervolgens een getal van 1 tot en met 4. In de nota van toelichting bij het besluit wordt gemotiveerd waarom deze technologieën grote risico's voor de nationale veiligheid kunnen opleveren. [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Bovenstaande criteria kunnen worden gebruikt als onderbouwing en afbakening voor een categorie voor nationale veiligheid.

Statische verwijzing

Vanwege van het voorgenomen wijzigingsbesluit waarmee het aantal AST's wordt uitgebreid, wordt de ACM geadviseerd om de verwijzing naar het Besluit toepassingsbereik sensitieve technologie zo in te richten dat er sprake is van een statische verwijzing naar het Besluit toepassingsbereik sensitieve technologie zoals gepubliceerd op 31 mei 2023, Stb. 2023, 172. Dit voorkomt dat additionele AST's onderdeel worden van afbakening in het prioriteringskader en de in het wijzigingsbesluit genoemde 1015 en 1730 bedrijven ook voorrang kunnen aanvragen in de wachtrij voor transportverzoeken.

De rechtvaardiging voor de statische verwijzing zit hem in het feit dat er een verschil zit tussen de huidige AST's (1 t/m 4) en hun relatie tot de nationale veiligheid en de technologieën die worden aangewezen met het voorgenomen wijzigingsbesluit (5 t/m 10).

Zeer sensitieve technologieën in huidig besluit

In de Nota van Toelichting bij het Besluit toepassingsbereik sensitieve technologie van 31 mei 2023, Stb. 2023, 172 [hierna: het huidige besluit] is een rechtstreekse relatie gelegd tussen bedrijven actief op het gebied van zeer sensitieve technologie en de nationale veiligheidsbelangen van o.a. defensie, veiligheidsdiensten etc. Dit is specifiek onderbouwd bij de categorie van zeer sensitieve technologie zoals aangegeven in het besluit van 31 mei 2022.

In bijlage 2 van de Nota van Toelichting wordt in de omschrijving van de aangewezen technologieën bij Kwantumtechnologie (AST 1) nadrukkelijk de link gelegd met de veiligheidsrisico's voor defensie en veiligheidssystemen. Voor Fotonica (AST 2) en Halfgeleidertechnologie (AST 3) wordt de ketenafhankelijkheid benadrukt en aangegeven dat deze de toegang tot en de betrouwbaarheid van afgeleide toepassingen in het militaire en veiligheidsdomein van groot nationaal belang zijn. [REDACTED]

[REDACTED] Bij High Assurance (HA)-producten (AST 4) is de afbakening gekoppeld aan beveiligingstoepassing van (zeer) gevoelige informatie, waaronder staatsgeheimen, die o.a. gebruikt worden door defensie, opsporings-, inlichtingen- en veiligheidsdiensten. In de afbakening wordt ook een directe link gelegd naar bedrijven die worden aangewezen als HA-producten door de veiligheidsdiensten.

Ook in het Verslag van de Tweede Kamer naar aanleiding van de voorhang van het Besluit is expliciet het bijzondere karakter van deze technologieën gemarkeerd.

Zeer sensitieve technologieën wijzigingsbesluit³

Bij de voorgenomen uitbreiding van het Besluit toepassingsbereik sensitieve technologie ligt de focus meer op de bescherming van unieke kennis en het voorkomen van strategische afhankelijkheid. De rechtstreekse koppeling met Nationale Veiligheidsbelangen van defensie en inlichtingendiensten is daar minder sterk.

In de Nota van toelichting van het wijzigingsbesluit wordt het belang van zeer sensitieve technologieën voor overheidsdiensten benoemd, maar wordt het belang benadrukt in relatie tot het krijgen en houden van toegang tot specifiek kritieke technologieën voor economische waardecreatie en het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. Deze technologieën hebben over het algemeen een dual use karakter en dragen bij aan een goed draaiende en weerbare economie. Dit maakt het mogelijk om publieke diensten te verzorgen, schokken op te vangen, en andere nationale veiligheidsbelangen te borgen (zie paragraaf 2, eerste en tweede alinea van de nota van toelichting bij het ontwerp wijzigingsbesluit). De deeltechnologieën die met het wijzigingsbesluit worden aangewezen hebben hiermee een meer indirecte bijdrage aan de nationaal veiligheid, dan de directe bijdrage van de technologieën die in het huidige besluit wordt beschreven.

Bij de toelichting voor de opname en kwalificatie als (zeer) sensitief van de verschillende deeltechnologieën, wordt dit ook zichtbaar: bij Geavanceerde Materialen technologie (AST 5), Biotechnologie (AST 7) en Nanotechnologie (AST 8) waarbij voor de onderbouwing een verwijzing wordt gemaakt naar de Nationale Technologie Strategie (NTS). In de onderbouwing wordt een link gelegd met het bredere nationale veiligheidsbelang zoals de voedselvoorziening en energietransitie. Het aanwijzen van Nucleaire technologie voor medisch gebruik (AST 10) is naar aanleiding van de unieke kennispositie op medische isotopen waardoor landen afhankelijk zijn van Nederland. Daarnaast worden een aantal technologieën aangewezen waarop Nederland een veelbelovende kennispositie heeft, maar nog geen of zeer beperkte industrialisatie op plaatsvindt zoals voor High Entropy Alloys en 2D materialen bij Geavanceerde Materialen Technologie (AST 5) en micro/nanoreactor bij Nanotechnologie (AST 8).

Voor nagenoeg alle nieuwe technologieën, m.u.v. Nucleaire technologie voor medisch gebruik. (AST 10) is het dual use karakter van de technologieën de aanleiding geweest om het toe te voegen aan het bereik van de Wet vifo. Dit komt vooral tot uitdrukking bij AI (AST 6) door de nadruk die wordt gelegd op het gebruik van de technologie voor identificatie van groepen en voor sensor/

³ https://www.internetconsultatie.nl/uitbreiding_wet_vifo/b1

navigatie technologie (AST 9) de bredere toepassing van deze technologieën in de digitalisering en robotisering van de samenleving. De Nationale Technologie Strategie⁴, die ook diverse technologiegebieden omvat die met het voorgenomen wijzigingsbesluit onder de reikwijdte van de Wet Vifo wordt gebracht als (zeer) sensitieve technologie, benadrukt ook deze bredere betekenis van de technologieën naast het belang voor de nationale veiligheid. Echter ook in deze strategie wordt bij bepaalde technologiegebieden het belang voor de nationale veiligheid onderstreept en uitgewerkt waarbij juist de technologie zelf als risico wordt geschetst. Dit is in het bijzonder het geval bij "Optical systems and integrated photonics," "Quantum Technologies," en "Semiconductor technologies" waarbij het bredere belang van deze technologieën zelf in hun geheel worden benadrukt. Dit is synchroon met de kwalificatie van deze technologieën in het huidige besluit. Voor de andere technologiegebieden is het nationale veiligheidsrisico vooral geïdentificeerd voor bepaalde toepassingen van deze technologieën. Het gaat dan om "biomolecular and cell technologies" "imaging technologies" "mechatronics and optomechatronics," "AI," en "energy materials." Dit sluit weer aan op het wijzigingsbesluit. Voor "Cybersecurity technologies" geldt dat dit randvoorwaardelijk is voor een veilige digitale omgeving. Dit loopt synchroon met de opname van een specifiek onderdeel van deze technologie in het bestaande besluit toepassingsbereik sensitieve technologie, namelijk van high assurance technology.

Bewijslast

Ondernemingen die vanwege hun belang voor de nationale veiligheid prioriteit willen krijgen op de wachtrij bij netbeheerders dienen te bewijzen dat zij binnen het hierboven beschreven bereik van deze categorie vallen. Dit kan op basis van een drietal documenten:

1. Een geldende exportcontrolevergunning, verstrekt door de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer (CDIU) van de Douane namens de minister van Buitenlandse Handel of Ontwikkelingssamenwerking of verstrekt door het ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, die betrekking heeft op één of meer van de verwijzingscodes van de Verordening producten voor tweëerlei gebruik die staan vermeld in bijlage 3 van het Besluit Toepassingsbereik Sensitieve Technologie. Dit kan worden gebruikt door ondernemingen die nu of in het recente het verleden een exportvergunning hebben of hebben gekregen voor de verwijzingscodes die staan vermeld in bijlage 3 van het Besluit Toepassingsbereik Sensitieve Technologie
2. Een bestuurlijk rechtsoordeel van de CDIU van de Douane (ook in douanetermen bekend als "indelingsverzoek" of bij exportcontrole "sondage"). Naar aanleiding van een indelingsverzoek of sondage voor een exportvergunning wordt door het CDIU een document afgegeven

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/06/07/nationale-technologiestrategie>

waarin staat of voor export van goederen een vergunningplicht is vereist (of niet). Dit kan worden gebruikt door ondernemingen die nog niet eerder een exportvergunning hebben aangevraagd of gekregen voor de verwijzingscodes die staan vermeld in bijlage 3 van het Besluit Toepassingsbereik Sensitieve Technologie. Deze mogelijkheid geldt zowel voor ondernemingen die goederen vervaardigen die overduidelijk binnen deze verwijzingscodes vallen of voor ondernemingen die goederen vervaardigen waarvan het onzeker is of die binnen deze verwijzingscodes vallen.

3. Een bestuurlijk rechtsoordeel van het Bureau Toetsing Investerings (BTI) van het Ministerie van Economische Zaken indien de zeer sensitieve technologie waarop een onderneming actief is niet voortkomt op de EU-exportcontrolelijsten zoals die staan vermeld in bijlage 3 van het Besluit Toepassingsbereik Sensitieve Technologie door middel van de verwijzingscodes naar die exportcontrolelijsten. Via een aanvraag bij het loket van het BTI kan een onderneming een oordeel ontvangen in hoeverre zij actief is op zeer sensitieve technologie zoals omschreven in bijlage 2 van het Besluit Toepassingsbereik Sensitieve Technologie. Dit oordeel wordt geveld op basis van door de onderneming zelf aangeleverde informatie.

Welke technologie zijn ‘zeer sensitieve technologie’ waarin de verkrijging van significante invloed al meldingsplichtig is op basis van de Wet vifo?

In het besluit worden de volgende technologieën als zeer sensitief aangemerkt:

- Kwantumtechnologie (AST1) (met uitzondering van digital quantum simulators)
- Kwantumtechnologie betreft zowel ‘Quantum Computing’, ‘Quantum Communication’ en ‘Quantum Sensing’ (ook wel ‘Quantum Metrology’ genoemd).
- Fotonica (AST2)
- Halfgeleidertechnologie (AST3)
- High Assurance producten (AST4)

èn in Bijlage 3 van het besluit ook technologie terzake de volgende categorieën van de Dual Use Verordening (Verordening 2021/821, PbEU 2021, L 206):

- Categorie 0 - Nucleaire producten:
 - o 0B001, 0B002, 0B003, 0B005, 0B006, 0B007, 0C002, 0C004, 0C005, 0D001 en OE001
- Categorie 1 - Speciale materialen en aanverwante apparatuur:
 - o 1A007, 1B226, 1B231, 1B233, 1C012, 1C101, 1C233, 1C235, 1C351, 1D103, 1E001, 1E101, 1E102 en 1E201
- Categorie 3 - Elektronica:
 - o 3A201, 3A228, 3A229, 3A2313A232, 3E201

- Categorie 5 - Telecommunicatie en Informatiebeveiliging:
 - o 5A004 en 5D002
- Categorie 6 - Sensoren en Lasers:
 - o 6A001, 6A203, 6A225, 6A226, 6B008, 6D003
- Categorie 7 - Navigatie en vliegtuigelektronica:
 - o 7A117, 7B001, 7B003, 7B103, 7D101, 7E001, 7E002, 7E101
- Categorie 8 - Zeewezen en schepen:
 - o 8A002 en 8E002
- Categorie 9 - Ruimtevaart en voortstuwing:
 - o 9A004, 9A005, 9A007, 9A008, 9A104, 9A105, 9A106, 9A108, 9A116, 9A119, 9B115, 9B116, 9D101, 9E001, 9E002, 9E101 en 9E102

èn de volgende categorie van de EU-lijst van militaire goederen EU lijst PbEU 2008, L335:

- Categorie ML19.d (Gerichte-energiewapensystemen c.s.)